

Samfundsfag

Formål og indhold

Formålet med undervisningen i samfundsfag er, at eleverne udvikler lyst og evne til at forstå hverdagslivet i et samfundsmæssigt perspektiv og til aktiv medleven i et demokratisk samfund.

Stk. 2. Undervisningen skal medvirke til, at eleverne udvikler historie- og samfundsbevidsthed, kritisk sans og færdighed i at iagttage, analysere og vurdere nationale og internationale samfundsforhold og konflikter.

Stk. 3. Undervisningen skal bidrage til, at eleverne på baggrund af et personligt tilegnet værdigrundlag deltager aktivt i samfundsudviklingen. Den enkelte elev skal udvikle ansvarlighed for løsningen af fælles opgaver og erhverve viden om samfundet og dets historiske forudsætninger.

Indhold

I samfundsfag beskæftiger eleverne sig med relationer mellem mennesker. Det kan være det enkelte menneskes relationer til andre mennesker, men det kan også være relationerne til grupper og fællesskaber. Fagets centrale indhold er menneskets eller gruppens relationer til stat, samfund, kultur og natur, og hvordan disse relationer har udviklet sig.

Menneske og stat

Staten er en betegnelse, som anvendes i en lang række sammenhænge i daglig tale. Det er vigtigt, at eleverne får viden og bevidsthed om, at staten mere præcist dækker over de fora, hvor der tages autoritative beslutninger om fællesanliggender, dvs. i Folketinget og regeringen og i lokale politiske råd. Beslutninger i disse fora har betydning og sætter rammer for den enkelte borger i det danske samfund - og dermed også for den enkelte elev. Også medlemskabet af EU og andre internationale organisationer skal inddrages i disse sammenhænge.

Undervisningen omfatter især

- demokrati og demokratiske processer, som de udspiller sig i det politiske system i form af valg til lokale politiske råd, Folketinget og Europa Parlamentet
- den politiske beslutningsproces, som den forløber fra initiativfasen over lovgivningsfasen til gennemførelsesfasen
- de politiske partier og deres rolle i den politiske beslutningsproces
- velfærdsstaten og dens ideologiske og økonomiske grundlag relationer i det internationale samfund i form af samarbejde og konflikter mellem stater indbyrdes og mellem stater og internationale organisationer.

Menneske og samfund

Samfund er betegnelsen for de områder i dagliglivet, hvor det sociale liv koordineres direkte. Det betyder, at deltagerne selv - og ikke en udenforstående instans som fx staten eller byrådet - kontrollerer og bestemmer rammerne for forskellige situationer. Det kan være de beslutninger, som det enkelte menneske tager, eller det kan være de beslutninger, som man i fællesskabet med andre diskuterer sig frem til.

Samfundet betegner derfor de mange enkeltsituationer, man som menneske deltager i, og som er en af forudsætningerne for samfundsudviklingen. Samfundet kan sammenfattende karakteriseres ved gensidighed, netværk, selvregulering og selv bærende processer.

Undervisningen omfatter især

- sociale relationer, herunder identitet, roller, interaktion, grupper, levevilkår og livsformer
- normer og værdier
- dansk økonomi, herunder udviklingen i erhvervs- og produktionsstruktur
- de politiske partier som aktører i den lokale hverdag
- velfærdssamfundet og dets betydning
- demokrati og demokratiske processer i dagligdagen i det nære samfund

- medier og informationsteknologi som en del af unges hverdag
- hverdagen som ung i Danmark set i et europæisk og et globalt perspektiv.

Menneske og kultur

Eleverne skal have et grundigt kendskab til problemstillinger inden for forskellige kulturer med henblik på dels at forstå det danske samfunds udvikling som flerkulturelt samfund og dels at kunne agere som handlende demokratiske borgere.

Kulturbegrebet anvendes bredt. Det dækker både de forskellige kulturer, som de kommer til udtryk inden for fx generationer, religioner, sociale tilhørsforhold og nationaliteter. Det dækker også udtryksformer, som mennesker skaber, og som sikrer en kommunikation i samfundet, fx billeder, sport, drama og tekst.

Undervisningen omfatter især

- kultur, kulturmøder og kulturkonfrontationer
- forskellige etniske grupper, herunder normer og værdier
- racisme og menneskerettigheder
- forskellige livsformer og deres udbredelse i det danske samfund
- nationalitet, nationalfølelse og nationalisme
- dansk hverdag som et del af globaliseringen.

Menneske og natur

Forbindelsen mellem naturen og hverdagen med produktion og forbrug bliver mere og mere kompleks. Undervisningen i samfundsfag inddrager eksempler på forskellige kredsløb i naturen og de økonomiske sammenhænge. Det kan være produktionsvirksomheders anvendelse af rå- og hjælpestoffer, eller det kan være sammenhængen mellem landbrugets gødskning og skadedyrsbekæmpelse samt grundvandsinteresser.

Undervisningen skal bibringe eleverne forståelse for, at de - alene eller sammen med andre - har forskellige handlemuligheder i forhold til dels forbrug dels udnyttelsen af ressourcer og forbrug af energi.

Undervisningen omfatter især

- naturgrundlaget i form af udnyttelse af ressourcer og forbrug af energi
- nationale og internationale interesser i forbindelse med udnyttelse af ressourcer og forbrug af energi
- sammenhænge mellem naturudnyttelse og økonomisk vækst
- forurening og de konsekvenser, det har for mennesker, samfund og natur
- offentlige institutioners, private personers og erhvervslivets initiativer med henblik på at afhjælpe konsekvenserne af naturudnyttelse, som fører til forurening.

eleverne skal arbejde med at

- analysere, fortolke og vurdere væsentlige samfundsproblemer og deres historiske forudsætninger
- formulere faglige spørgsmål og udbygge dem til problemformuleringer
- anvende samfundsfaglige begreber
- inddrage illustrative og kreative virkemidler som fx drama og elektroniske medier som led i fremlæggelser af projekter
- lytte til andres fremlæggelser og stille opklarende og kritiske spørgsmål
- etablere kontakt til offentlige personer og stille faglige spørgsmål med henblik på at forfølge en problemstilling
- anvende samfundsfaglige undersøgelsesmetoder, fx forskellige interviewformer, spørgeskemaer og analysemetoder
- anvende statistiske fremstillinger som tabeller, grafer og diagrammer
- iagttage, diskutere og vurdere andres tolkninger af samfundsmæssige begivenheder, fx i tv's nyhedsudsendelser, på film, i aviser og under offentlige møder
- søge, tolke og forholde sig kritisk til forskellige kilders kilder.